

ΜΑΘΗΜΑ 2

ΣΥΛΛΑΒΕΣ - ΤΟΝΟΙ - ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

ΣΥΛΛΑΒΙΣΜΟΣ

Όταν γράφουμε και φτάνουμε στο τέλος της γραμμής, τότε πρέπει να κόψουμε την λέξη. Το κάθε μέρος μιας λέξης που μπορούμε να το πούμε χωριστά, ονομάζεται συλλαβή.

Ο συλλαβισμός στα νέα ελληνικά γίνεται σύμφωνα με **ορισμένους κανόνες**.

1. Οι συλλαβές ακολουθούν την σειρά **“σύμφωνο - φωνήεν”**:
«**πα - ρα - θυ - ρο**»
2. Κάθε φωνήεν (**αγλό** ή **διψηφο**) φτιάχνει από μόνο του μία συλλαβή:
«**α - ει - κι - νη - τος**»
3. Όταν μέσα σε μια λέξη υπάρχουν μαζί δύο ή περισσότερα σύμφωνα, τότε:
Αν **από τα δύο πρώτα αρχίζει ελληνική λέξη**, πάνε όλα με την επόμενη συλλαβή.
Αν **δεν αρχίζει από τα δύο πρώτα ελληνική λέξη**, τότε το πρώτο σύμφωνο πηγαίνει με την προηγούμενη συλλαβή ενώ τα υπόλοιπα με την επόμενη.
«**α - στει - ο** (στάζω) / **ε - χθρος** (χθες) / **ερ - γα - της** (δεν αρχίζει λέξη από “ργ”) / **εκ - στρα - τει - α** (δεν αρχίζει λέξη από “κσ”) »
4. Δύο **όμοια σύμφωνα** χωρίζονται πάντα:
«**Σαβ - βα - το / φεγ - γα - ρι**»
5. Τα **διψηφα σύμφωνα**, οι **συνδυασμοί “αυ, ευ, ηυ”** και οι **διφθογγοί** (αγλοί ή καταχρηστικοί) δεν χωρίζονται ποτέ:
«**α - μπε - λι / αυ - λη / ευ - τυ - χως / α - πηυ - δη - σα / αι - τος / αη - δο - νι / κα - ποιος**»
6. Οι σύνθετες λέξεις ακολουθούν τους ίδιους κανόνες με τις αγλές:
«**α - τμο - μη - χα - νη** (τμήμα) / **ε - κτω - πω - ση** (κτήριο) / **πα - ρα - σερ - νω** (δεν αρχίζει λέξη από “ρν”)»

ΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΚΑΝΟΝΕΣ

Παλιά είχαμε δύο τόνους στην γλώσσα μας (και ακόμη πιο παλιά, τρεις).

Σήμερα έχουμε **έναν τόνο**, την οξεία, **και, όπου χρειάζεται, πρέπει να τον βάζουμε πάντα**.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Αν μία λέξη κοπεί και ο τόνος βρισκόταν στην συλλαβή που κόπηκε, η λέξη μένει **άτονη**.

«**μου 'δωσε / θα 'θελα / ό,τι να 'ναι / θα 'ρθω, κλπ.**»

ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΤΟΝΟ:

1. Όλες οι λέξεις με δύο ή περισσότερες συλλαβές.
«**κάποιος, ποτέ, εδώ, κατάσταση, έρχομαι, κλπ.**»
2. Οι λέξεις που φαίνονται σαν **μονοσύλλαβες** (μετά από έκθλιψη ή αποκοπή), όταν δεν έχει χαθεί η συλλαβή τους που παίρνει τόνο.
«**από 'δώ κι από 'κεί, δώσ' το μου, φέρ' το, πάρ' το, κλπ.**»
3. Τα **ερωτηματικά επιρρήματα** “πού”, “πώς”, όπως και τα “πού και πού”, “πώς και πώς”.
(**Πού** ήσουν; / **Πώς** είσαι; / **Πώς και πώς** περίμενα να έρθεις.
Πού και πού πηγαίνω για τρέξιμο)

4. Ο διαζευκτικός σύνδεσμος “ή”.

«ή εγώ, ή εσύ, κλπ.»

5. Οι αδύνατοι τύποι των προσωπικών αντωνυμιών (ιδίως όταν υπάρχει περίπτωση να μπερδευτούν με τις ομόηχες τους κτητικές αντωνυμίες).

«ο πατέρας μου πήρε (πήρε σ’ εμένα) παγωτό, ο τροχονόμος του έκανε (έκανε σ’ αυτόν) παρατήρηση, η μητέρα της τής είπε να κοιμηθεί, κλπ.»

6. Τα άρθρα στην Γενική, όταν βρίσκονται στο τέλος της γραμμής (και υπάρχει περίπτωση να μπερδευτούν με τις ομόηχες τους κτητικές αντωνυμίες).

Π.χ.: «Χθες το απόγευμα, μετά το φαγητό, πήγε με την φίλη του την Αναστασία στο σπίτι της θείας του.»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ο βος κανόνας δεν υπάρχει στην σχολική Γραμματική.

Όμως, αρκετές φορές το νόημα ενός κειμένου μπερδεύεται όταν το άρθρο της γενικής πτώσης βρίσκεται στο τέλος της γραμμής.

Στην προηγούμενη πρόταση (No 6), αν δεν υπήρχε ο τόνος στο της στην πάνω σειρά, (“στο σπίτι της”), θα νομίζαμε πως πήγαν στο σπίτι της Αναστασίας.

Ο ΤΟΝΟΣ ΣΤΑ ΕΓΚΛΙΤΙΚΑ ⁽¹⁾

Στα εγκλιτικά δεν βάζουμε τόνο, (ως μονοσύλλαβες λέξεις που είναι).

«το βιβλίο της, δώσε μου κι εμένα, δεξ το, κλπ.»

Ο τόνος του εγκλιτικού μπαίνει μόνο σε δύο περιπτώσεις:

1. Μεταφέρεται στην λήγουσα της προηγούμενης λέξης, όταν πριν από το εγκλιτικό βρίσκεται προπαροξύτονη λέξη:

«ο δάσκαλός μας, το οικόπεδό του, κλπ.»

2. Όταν έχουμε δύο εγκλιτικά, και η προηγούμενη λέξη είναι προπαροξύτονη, μπαίνει στο πρώτο εγκλιτικό:

«δώσε μου το, φέρε τό μου, κλπ.»

ΑΛΛΑ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ

Διαλυτικά

α. Αν τονίζεται το πρώτο φωνήεν, δεν μπαίνουν καθόλου («κορόιδο»).

β. Αν τονίζεται το δεύτερο φωνήεν, μπαίνουν πάνω από το δεύτερο φωνήεν («καϊκι»).

γ. Αν δεν τονίζεται κανένα φωνήεν, μπαίνουν πάνω από το δεύτερο φωνήεν («γαϊδούρι»).

δ. Στα κεφαλαία, που δεν τονίζονται, μπαίνουν πάντα («ΝΕΡΑΪΔΑ»).

Απόστροφος

Απόστροφο βάζουμε στην θέση των γραμμάτων που έχουμε βγάλει από μια λέξη.

«άλλ’ αντ’ άλλων (άλλα αντί άλλων) / σ’ τα ’λεγα (σου τα έλεγα) / σ’ το ’πα (σου το είπα) / γι’ αυτό / ό,τι να ’ναι / απ’ ό,τι / παρ’ ό,τι»

Υποδιαστολή

Η υποδιαστολή χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να ξεχωρίσουμε το αναφορικό “ό,τι” (έχει την σημασία του “οτιδήποτε”) από τον ειδικό σύνδεσμο “ότι” (έχει την σημασία του “οτιδήποτε”):

“ Πάρε **ό,τι** θες.” / “ Έμαθα **ότι** με ζητούσες.”

¹ Εγκλιτικές λέγονται οι μονοσύλλαβες λέξεις που χάνουν τον τόνο τους, ή τον ανεβάζουν στην λήγουσα της προηγούμενης λέξης (μου, σου, του, της, κλπ.).

ΜΑΘΗΜΑ 2

ΟΝΟΜΑ:

ΣΥΛΛΑΒΕΣ - ΤΟΝΟΙ - ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να χωρίσετε με παύλες τις παρακάτω λέξεις, σε συλλαβές:

Ι-ω-άν-νι-να	Ιούλιος	Οκτώβριος	έληκτρο	ορμή
αιθαλής	αίθουσα	σχολείο	κάτοικος	άστρο
υιοθετώ	κελανδώ	συνάδελφος	καημός	γεωργός
ανδία	άνθρωπος	ξένοιαστος	αϊτός	σκάνδαλο
ταίζω	βοηθός	οἰόσιος	ήλιος	άημα
γυαλί	αδειάζω	τελειώνω	τέτοιος	αρχηγός
μία	μια	καλαμπόκι	φάτνη	τόλημη
δύο	δυο	Δεκέμβριος	αυτί	όγδοος
άγαλημα	ηλιακός	έκφραση	κρυώνω	δραχμή
αδειούχος	εχθρός	ποίημα	πλοίαρχος	περπατώ
φωνήεν	ωραίος	χαϊδεύω	πρωινός	Νοέμβρης
αβγό	αύριο	προσφέρω	κίνδυνος	άγχος
ευλογία	δουλεύω	ευτυχία	άνθος	πράγμα
ηρωικός	παπούς	κόκκινο	Σάββατο	ξεχνώ
ατμός	θάλασσα	συγγνώμη	άσθμα	ανήσυχος
γράμμα	ασπίδα	άφθονος	λίμνη	βιβλίο

2. Να χωρίσετε με γραμμές (/) τις συλλαβές των λέξεων στο παρακάτω κείμενο :

Η Πελοπόννησος είναι ένα πολύ όμορφο γεωγραφικό διαμέρισμα της Ελλάδας. Από την ημέρα που χωρίστηκε από την υπόλοιπη Ελλάδα, με τον ισθμό, έγινε ουσιαστικά ένα νησί στο οποίο, βέβαια, είναι πολύ εύκολο να πάει κάποιος με το αυτοκίνητο.

3. Τονίστε στα σωστά σημεία τις παρακάτω λέξεις (όπου χρειάζεται τόνος):

χαρισμα σου	φερε μου το	φυλαξε το
το αυτοκινητο μου	αλλ' αντ' αλλων	ο,τι να 'ναι

4. Βάλτε τόνους στις παρακάτω προτάσεις:

α. Καθε καλοκαιρι πηγαινα στην γιαγια μου στο χωριο. Η γιαγια μου εδινε καθε μερα λιγα χρηματα να αγοραζω παγωτο. Οταν το 'μαθε η μανα μου, κοντεψε να την σκοτωσει. «Τι ειναι αυτα που κανεις;» φωναζε. «Που το ειδες γραμμενο να τρωνε καθε μερα παγωτο; «Θα μου το κανεις τετραπαχο το παιδι μεχρι να 'ρθει ξανα στην Αθινα!»

β. Μ' αρεσε πολυ στο χωριο. Ο παππους μου με ειχε μαθει να βγαζω νερο απο το πηγαδι και να ποτιζω το περιβολι. Καθε μερα περιμενα πως και πως να με παιρνει μαζι του για να πηγαινουμε για ποτισμα.

5. Βάλτε διαλυτικά σε όσες λέξεις χρειάζεται:

μαιντανός, σαίτα, γάιδαρος, πρωί, ταιζω, γαιδουράκι, τάισα, νεράιδα, σόι, Μάιος, κοροιδεύω, νεραιδότοπος, αυπνία, Μωυσής, πλάι, καταπραυντικό

6. Να βάλετε απόστροφο όπου χρειάζεται:

- α. Η αδερφή μου μ έδιωξε από το δωμάτιό της.
- β. Μου δωσε τα παιχνίδια που του χες αγοράσει.
- γ. Διάβασε την άσκηση και λύσ την μόνος σου.
- δ. Αλλ αντ άλλων είναι αυτά που μου λες!

7. Να βάλετε υποδιαστολή στην αναφορική αντωνυμία "ό,τι"

- α. Μου είπε ότι θα κάνει ότι του ζητήσω.
- β. Κάνε ότι δεν τον είδες.
- γ. Ότι κι αν λέω, θεωρεί ότι είναι λάθος.
- δ. Νόμιζα ότι με είχες δει.
- ε. Πες μας ότι κατάλαβες από το μάθημα που είπαμε πριν.
- στ. Είναι υπάκουο σκυλάκι. Κάνει ότι του λες!